

Rafał Poździk

Maria Curie-Skłodowska University (Lublin), Poland

ORCID: 0000-0001-5220-840X

[rafal.pozdzik@mail.umcs.pl](mailto:rafal.pozdzik@mail.umcs.pl)

Rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia  
nieprawidłowości w projektach  
współfinansowanych z funduszy unijnych.  
Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii  
Europejskiej z dnia 6 lutego 2025 r. w sprawie  
C-42/24, *Emporiki Serron AE* (ECLI:EU:C:2025:56)

*Commencement of the Limitation Period for Irregularities in EU  
Co-Financed Projects: Commentary on the Judgment of the Court of  
Justice of the European Union of 6 February 2025 in Case C-42/24,  
Emporiki Serron AE (ECLI:EU:C:2025:56)*

ABSTRACT

The commented judgment of the Court of Justice of the European Union concerns the clarification of legal uncertainties as to the possibility for Member States to modify, in national law, the beginning of the limitation period for irregularities specified in the first subparagraph of Article 3(1) of Regulation No. 2988/95. In the justification of the commented judgment, the Court correctly assumed that national law only allows for an extension of the limitation period in relation to that provided for in the provisions of Regulation No. 2988/95, excluding any changes to the starting point of that period. Therefore, by introducing – on the basis of Article 66a(1) of the Public Finance Act – a modification to the beginning of the limitation period by linking it to the closing of the program balance or the issuance of a final reimbursement decision, the Polish legislator violated the provisions of Article 3(3) in conjunction with the first subparagraph of Article 3(1) of Regulation No. 2988/95. In order to bring

---

CORRESPONDENCE ADDRESS: Rafał Poździk, PhD, Dr. Habil., Professor of the Maria Curie-Skłodowska University (Lublin), Head of the Department of European Union Law, Faculty of Law and Administration, Institute of Legal Sciences, 5 Maria Curie-Skłodowska Square, 20-031 Lublin, Poland.

Article 66a(1) of the Public Finance Act into compliance with the provisions of EU law, national courts and administrative authorities should at least partially derogate from its application and apply the directly effective Article 3(1) of Regulation No. 2988/95.

**Keywords:** EU projects; irregularity; limitation period; principle of priority of application of EU law

**Teza wyroku:** Państwa członkowskie nie mogą wprowadzać w prawie krajowym odstępstwa od momentu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia nieprawidłowości określonego w art. 3 ust. 1 akapity pierwszy i drugi rozporządzenia nr 2988/95.<sup>1</sup>

## WPROWADZENIE

Sentencja głosowanego orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz sposób argumentacji przyjęty w jego uzasadnieniu zasługują na pełną aprobatę. W dotychczasowym dorobku orzeczniczym polskich sądów administracyjnych ujawniły się problemy interpretacyjne dotyczące zagadnień poruszonych w uzasadnieniu głosowanego wyroku.<sup>2</sup> Mimo że wyrok TSUE w sprawie C-42/24 dotyczy przepisów greckich, z uwagi na jego wydanie w procedurze odesłania prejudycjalnego na podstawie art. 267 TFUE<sup>3</sup> ma on zastosowanie w podobnych sprawach<sup>4</sup> toczących się we wszystkich państwach członkowskich. Ponadto głosowane orzeczenie ma skutek *ex tunc*, a więc dokonuje wiążącej interpretacji przepisów rozporządzenia nr 2988/95<sup>5</sup> od momentu rozpoczęcia jego obowiązywania.<sup>6</sup> W rezultacie stanowi podstawę do wyeliminowania z porządku prawnego podjętych wcześniej rozstrzygnięć niezgodnych z prawem unijnym.

<sup>1</sup> Wyrok TSUE z dnia 6 lutego 2025 r., C-42/24, *Emporiki Serron AE v Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon*, ECLI:EU:C:2025:56. Por. pkt 37 tego wyroku.

<sup>2</sup> Zob. wyrok NSA z dnia 14 czerwca 2024 r., I GSK 1350/20; wyrok NSA z dnia 11 kwietnia 2024 r., I GSK 1604/23; wyrok NSA z dnia 27 czerwca 2024 r., I GSK 1825/20; wyrok NSA z dnia 17 maja 2023 r., I GSK 884/19; wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2023 r., I GSK 408/19.

<sup>3</sup> Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. C 115/47, 9.05.2008).

<sup>4</sup> „Podobna sprawa” oznacza sytuację, gdy poruszone zagadnienie prawne jest już rozstrzygnięte, tj. istnieje orzecznictwo TSUE dotyczące danego problemu interpretacyjnego w zakresie przepisu prawa UE. W takiej sytuacji sąd państwa członkowskiego nie tylko nie jest zobowiązany zgłosić wniosku prejudycjalnego, ale wręcz nie powinien tego czynić, rozstrzygając problem interpretacyjny samodzielnie na podstawie odpowiedniego orzecznictwa TSUE. Należy pamiętać, że jest wystarczające, aby TSUE wydał wyrok w bardzo podobnej kwestii prawnej, co oznacza, że dany sąd krajowy może samodzielnie rozstrzygnąć sprawę, opierając się na ustalonym orzecznictwie TSUE.

<sup>5</sup> Rozporządzenie Rady (WE, EURATOM) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.Urz. L 312/1, 23.12.1995).

<sup>6</sup> Wyrok TSUE z dnia 4 czerwca 2009 r., C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV i Vodafone Libertel NV v Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, ECLI:EU:C:2009:343, pkt 26 i 27.

Jednocześnie ma skutek *ex nunc* w sensie kształtowania przyszłego prawa i praktyki krajowej, ponieważ tworzy nową, wiążącą wykładnię prawa Unii Europejskiej (UE), której muszą przestrzegać wszystkie organy krajowe. Wyrok interpretacyjny TSUE ustala, jakie jest prawo UE, a także wiąże wszystkie krajowe organy władzy stanowiące i stosujące prawo. Niezastosowanie się do wykładni TSUE przyjętej w uzasadnieniu głosowanego orzeczenia oraz nieuwzględnienie jej przy ocenie zgodności z prawem unijnym krajowych przepisów stosowanych przez organ lub sąd będzie prowadzić do naruszenia prawa unijnego i zobowiązań traktatowych państwa członkowskiego przez wydanie decyzji lub wyroku sprzecznego z prawem unijnym.<sup>7</sup> W konsekwencji, niezależnie od ewentualnej interwencji prawodawcy polskiego czy greckiego, mającej na celu zapewnienie zgodności prawa krajowego z prawem unijnym, to na organach i sądach administracyjnych ciąży obowiązek wykonania wyroków TSUE na płaszczyźnie stosowania prawa.<sup>8</sup>

Niezgodność regulacji krajowych z unijnymi przepisami, potwierdzona w ramach głosowanego orzeczenia TSUE, aktywuje obowiązek wykorzystania przez krajowe organy administracyjne oraz sądy reguły *Simmenthal*.<sup>9</sup> Zgodnie z tą regułą z zasady pierwszeństwa prawa UE wynika obowiązek odmowy zastosowania prawa krajowego sprzecznego z prawem unijnym, gdy norma prawa unijnego jest normą bezpośrednio skuteczną.<sup>10</sup> Nie może być wątpliwości, że art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 2988/95 spełnia wszystkie przesłanki niezbędne do jego bezpośredniego zastosowania na poziomie krajowym,<sup>11</sup> co potwierdził TSUE w swoim orzecznictwie.<sup>12</sup>

<sup>7</sup> Zob. podobnie: R. Skubisz, *Terytorialne ograniczenie przeniesienia podmiotowych praw własności intelektualnej a ich wyczerpanie w prawie Unii Europejskiej (z perspektywy prawa polskiego)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2025, vol. 87(4), s. 43.

<sup>8</sup> Zob. D. Mączyński, *Bezpośredni wpływ orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na stanowienie prawa podatkowego w Polsce (wstęp do badań)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2019, vol. 81(3), s. 26.

<sup>9</sup> Wyrok TSUE z dnia 9 marca 1978 r., C-106/77, *Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal*, ECLI:EU:C:1978:49, pkt. 21.

<sup>10</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2019 r., C-573/17, *Popławski II*, ECLI:EU:C:2019:530, pkt 51–63 oraz przytoczone tu orzecznictwo.

<sup>11</sup> Ze względu na ich charakter i funkcje w systemie źródeł prawa UE przepisy rozporządzenia wywołują co do zasady bezpośredni skutek w krajowych porządkach prawnych, bez konieczności przyjmowania przez organy krajowe środków wykonawczych. Zob. wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2004 r., *Handlbauer*, C-278/02, ECLI:EU:C:2004:388, pkt 25; wyrok TSUE z dnia 28 października 2010 r., *SGS Belgium i in.*, C-367/09, ECLI:EU:C:2010:648, pkt 32.

<sup>12</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 7 kwietnia 2022 r., C-447/20 i C-448/20, *Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP) v LM (C-447/20)*, *BD, Autoridade Tributária e Aduaneira*, ECLI:EU:C:2022:265, pkt 90 i 93.

Z uwagi na fakt, że zakres normatywny przepisu greckiego stanowiącego przedmiot oceny TSUE jest zbliżony do treści art. 66a ust. 1 u.o.f.p.,<sup>13</sup> w ramach glosy skupiono się również na analizie konsekwencji przyjętej przez TSUE wykładni dla liczenia biegu przedawnienia nieprawidłowości w ramach polskiego systemu wdrażania funduszy unijnych.

## PRZEDMIOT SPRAWY

Głosowany wyrok TSUE zapadł na tle sporu pomiędzy spółką Emporiki Serron AE a Ministrem Rozwoju i Inwestycji (Grecja) oraz Ministrem Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środków Spożywczych (Grecja) w przedmiocie odzyskania pomocy finansowej otrzymanej przez tę spółkę na zakup i odziarnianie nieodziarnionej bawełny. Art. 103 greckiej ustawy nr 2362/1995 w sprawie finansów państwa, kontroli wydatków państwa i innych przepisów, zatytułowany „Przedawnienie wierzytelności publicznoprawnych”, przewiduje, że „odzyskanie kwot, o których mowa w poprzednim artykule, przedawnia się z upływem pięciu lat od dnia, w którym stwierdzono nienależne lub niezgodne z prawem pobranie, chyba że prawo [Unii] stanowi inaczej. Odzyskiwane kwoty przedawniają się z upływem dwudziestu lat, chyba że prawo [Unii] stanowi inaczej”.

W 2001 r. spółka Emporiki Serron AE skorzystała z pomocy finansowej z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej za okres 2000–2001 na zakup i odziarnianie nasion bawełny. Zaprzestała ona działalności i została postawiona w stan likwidacji w czerwcu 2001 r. W dniu 14 lipca 2009 r. Minister Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środków Spożywczych wydał decyzję o odzyskaniu pomocy wypłaconej spółce Emporiki Serron AE w wysokości 322 568,90 EUR wraz z odsetkami.

Trimeles Dioikitiko Protodikeio Athinon (Sąd Administracyjny w Atenach), do którego spółka wniosła skargę na tę decyzję, stwierdził jej nieważność, gdyż uznał, że art. 103 ustawy nr 2362/1995 w zakresie, w jakim za początek biegu terminu przedawnienia przyjęto dzień, w którym nieprawidłowość została stwierdzona, nie zaś – jak przewiduje art. 3 rozporządzenia nr 2988/95 – dzień, w którym się jej dopuszczono, jest sprzeczny z tym ostatnim przepisem. Sąd administracyjny wykluczył zatem zastosowanie art. 103 ustawy nr 2362/1995.

Trimeles Dioikitiko Efeteio Athinon (Apelacyjny Sąd Administracyjny w Atenach), do którego państwo greckie wniosło apelację, uchylił wyrok wydany w pierwszej instancji. Sąd ten uznał bowiem, że art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95 pozwala na przyjęcie przepisu takiego jak art. 103 ustawy nr 2362/1995.

<sup>13</sup> Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009, nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

Spółka Emporiki Serron AE wniosła do Symvoulío Tis Epikrateias (Rada Stanu, Grecja), będącej sądem odsyłającym, skargę kasacyjną od wyroku wydanego przez Apelacyjny Sąd Administracyjny, podnosząc, że Elegktiko Synedrio (Trybunał Obrachunkowy, Grecja) przyjął w sprawie, w której kwestionowana była zgodność z prawem korekty finansowej, rozwiązanie sprzeczne z rozwiązaniem przyjętym w zaskarżonym wyroku.

Sąd odsyłający wskazał, że później Trybunał Obrachunkowy (Grecja) orzekł w pełnym składzie, iż art. 103 ustawy nr 2362/1995 jest zgodny z art. 3 rozporządzenia nr 2988/95, a także z zasadami proporcjonalności i pewności prawa. W tych okolicznościach Symvoulío Tis Epikrateias (Rada Stanu) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do TSUE z trzema pytaniami prejudycjalnymi, z czego na potrzeby niniejszej glosy istotne są dwa pierwsze pytania: „1) Czy jest zgodny z przepisami art. 3 rozporządzenia nr 2988/95 oraz z ogólną zasadą pewności prawa przepis prawa krajowego taki jak art. 103 ustawy nr 2362/95, który nie tylko przewiduje pięcioletni termin przedawnienia na odzyskanie [pomocy] wypłaconej nienależnie podmiotom gospodarczym wskutek ich działania lub zaniechania, które mają lub mogą mieć skutek w postaci wyrządzenia szkody w budżecie ogólnym [Unii] lub w budżetach przez [nią] zarządzanych, ale w którym przyjęto również, że początkowym dniem tego terminu jest moment stwierdzenia, iż pomoc została wypłacona nienależnie lub niezgodnie z prawem, a nie moment dopuszczenia się nieprawidłowości? 2) W sytuacji, gdy uregulowanie krajowe przewiduje, zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95, dłuższy termin przedawnienia niż czteroletni termin przedawnienia przewidziany w art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia, czy przepisy art. 3 ust. 1 akapit czwarty należy interpretować w ten sposób, że ustanawiają one maksymalny termin przedawnienia wynoszący osiem lat na żądanie zwrotu pomocy wypłaconej nienależnie lub niezgodnie z prawem od momentu dopuszczenia się nieprawidłowości, czy też w ten sposób, że ustanawiają one maksymalny termin przedawnienia dwukrotnie dłuższy od najdłuższego terminu przewidzianego w uregulowaniu krajowym?”.

W odpowiedzi na pierwsze pytanie TSUE przyjął, że „art. 3 ust. 1 i 3 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich w związku z zasadą pewności prawa należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniom krajowym ustalającym termin przedawnienia dłuższy niż termin przewidziany w art. 3 ust. 1, z zastrzeżeniem poszanowania zasady proporcjonalności. Przepisy te stoją natomiast na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które przewidują, że ten termin przedawnienia biegnie od dnia, w którym organy krajowe stwierdziły nieprawidłowość w odniesieniu do przepisów tego rozporządzenia”. Natomiast w odpowiedzi na drugie pytanie TSUE przyjął, że „w przypadku, gdy państwo członkowskie skorzystało z przewidzianej w art. 3 ust. 3 tego rozporządzenia możliwości ustanowienia terminu przedawnienia dłuższego niż czteroletni

termin przedawnienia przewidziany w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy wspomnianego rozporządzenia, to nieprzekraczalny termin przedawnienia ustalony w tym art. 3 ust. 1 akapit czwarty należy obliczać poprzez odniesienie do tego dłuższego terminu przedawnienia”.

## MINIMALNE LUB IMPERATYWNE WYMOGI UNIJNE W ZAKRESIE PRZEDAWNIEŃ NIEPRAWIDŁOWOŚCI

W glosowanym orzeczeniu TSUE potwierdził stanowisko ugruntowane w doktrynie<sup>14</sup> i orzecznictwie krajowym,<sup>15</sup> że zarówno w zakresie pojęcia nieprawidłowości, jak i terminu przedawnienia pierwszeństwo zastosowania ma rozporządzenie nr 2988/95. Jednocześnie trafnie przyjął, że przepisy tego rozporządzenia ograniczają się jedynie do ustanowienia ogólnych reguł w dziedzinie kontroli oraz kar w celu ochrony interesów finansowych UE.<sup>16</sup> Jeżeli zatem rozporządzenie nr 2988/95 lub przepisy sektorowe ujęte w rozporządzeniu ogólnym<sup>17</sup> nie regulują danej kwestii materialnej lub reguły postępowania w zakresie funduszy unijnych, wówczas organy krajowe stosują regulacje krajowe przy zachowaniu standardów prawnych obowiązujących w systemie państwa członkowskiego.<sup>18</sup> Ponadto, podziеляjąc sposób interpretacji TSUE, należy podkreślić, że ustanawiając przepisy krajowe, pań-

<sup>14</sup> R. Poźdżik, *Zasady wdrażania funduszy unijnych w latach 2014–2020*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2014, nr 12, s. 5 i n.; K. Brysiewicz, *Zwrot środków z funduszy unijnych*, Warszawa 2024, s. 74 i n.; P. Krzykowski, *Nieprawidłowości przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych w perspektywie finansowej 2014–2020*, Olsztyn 2016, s. 57, 91, 132 i n.; G. Karwatowicz, A. Zawisłańska, *Korekty finansowe za naruszenie zamówień publicznych w projektach unijnych*, Wrocław 2013, s. 46 i n.; G. Karwatowicz, *Sądowoadministracyjna kontrola korekty finansowej za nieprawidłowe wykorzystanie lub pobranie środków przez beneficjentów Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Unii Europejskiej*, Sosnowiec 2022, s. 33 i n.

<sup>15</sup> Zob. wyrok WSA w Szczecinie z dnia 25 marca 2019 r., I SA/Sz 536/18; wyrok WSA w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2018 r., III SA/Gd 772/18; wyrok WSA w Łodzi z dnia 23 kwietnia 2014 r., III SA/Łd 169/19; wyrok WSA w Gliwicach z dnia 29 maja 2019 r., III SA/Gl 228/19; wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 lutego 2018 r., V SA/Wa 1166/17.

<sup>16</sup> Wyrok TSUE z dnia 18 grudnia 2014 r., C-599/13, *Somvao*, ECLI:EU:C:2014:2462, pkt 37; wyrok TSUE z dnia 26 maja 2016 r., C-260/14 i C-261/14, *Județul Neamț i Județul Bacău*, ECLI:EU:C:2016:360, pkt 32.

<sup>17</sup> Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.Urz. L 231/159, 30.06.2021).

<sup>18</sup> Zob. art. 7 ust. 1 oraz art. 69 ust. 7 rozporządzenia ogólnego.



stwa członkowskie są zobowiązane do poszanowania zasad ogólnych tego prawa, w szczególności zasad pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań.<sup>19</sup>

Prawodawca unijny określił zatem minimalne terminy przedawnienia nieprawidłowości mające zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich. W konsekwencji na podstawie prawa unijnego zrezygnowano z możliwości odzyskania kwot nienależnie pobranych z budżetu UE po upływie okresów przedawnienia przyjętych w rozporządzeniu nr 2988/95.<sup>20</sup> Przedawnienie nieprawidłowości znajduje zastosowanie bez względu na to, czy w prawie krajowym żądanie zwrotu dofinansowania dotkniętego nieprawidłowością następuje w trybie prywatnym (cywilnoprawnym) lub administracyjnym.<sup>21</sup>

Jak trafnie wynika z uzasadnienia głosowanego wyroku, jeżeli przepisy unijne regulują dane pojęcie, termin czy procedurę w sposób wyczerpujący lub nie pozostawiają państwom członkowskim żadnej autonomii w tym zakresie, przepisy krajowe nie mogą wprowadzać regulacji sprzecznych z wyznaczonym standardem unijnym.<sup>22</sup> Dotyczy to m.in. minimalnych okresów przedawnienia nieprawidłowości<sup>23</sup> czy przedawnienia wykonania decyzji zwrotowej,<sup>24</sup> maksymalnego terminu przedawnienia karalności nieprawidłowości,<sup>25</sup> jak również wydłużenia okresu przedawnienia nieprawidłowości do dnia zamknięcia programu wieloletniego.<sup>26</sup> Ponadto, jak prawidłowo przyjął TSUE, dotyczy to instytucji przedawnienia nieprawidłowości oraz początku biegu przedawnienia.<sup>27</sup>

Natomiast w zakresie długości terminu przedawnienia państwa członkowskie zachowują pewien zakres swobodnego uznania i możliwość stosowania dłuższego okresu niż przewidziany w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95.<sup>28</sup> Unijne terminy mają zatem charakter minimalny, których czas trwania jest co do zasady wystarczający, aby umożliwić organom krajowym prowadzenie

<sup>19</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 3 września 2015 r., C-89/14, *A2A*, ECLI:EU:C:2015:537, pkt 35 i 36 oraz przytoczone tu orzecznictwo.

<sup>20</sup> Wyrok TSUE z dnia 29 stycznia 2009 r., C-279/07, *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb et al.*, ECLI:EU:C:2009:38, pkt 27.

<sup>21</sup> Wyrok TSUE z dnia 8 maja 2024 r., C-734/22, *Republik Österreich v GM*, ECLI:EU:C:2024:395, pkt 26.

<sup>22</sup> W zakresie kwalifikowalności wydatków zob. art. 63 ust. 1 rozporządzenia ogólnego; R. Poździk, *Wpływ przedawnienia nieprawidłowości w projektach współfinansowanych z funduszy UE na możliwość orzeczenia obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k.*, „Prokuratura i Prawo” 2025, nr 5, s. 82 i n.

<sup>23</sup> Art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95.

<sup>24</sup> Art. 3 ust. 2 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95. Upływ tego terminu skutkuje tym, że dana kwota nie może już zostać odzyskana w drodze egzekucji. W odpowiednim przypadku adresat tej decyzji może zatem sprzeciwić się postępowaniom egzekucyjnym.

<sup>25</sup> Art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95.

<sup>26</sup> Art. 3 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 2988/95.

<sup>27</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-42/24, *Emporiki Serron AE*, pkt 20 i 21.

<sup>28</sup> *Ibidem*, pkt 22 i n.

postępowania w sprawie nieprawidłowości naruszającej interesy finansowe UE.<sup>29</sup> Jednocześnie TSUE wielokrotnie podkreślił, że organy powinny niezwłocznie podjąć działania zaradcze w zakresie wykrytych nieprawidłowości.<sup>30</sup> Zbyt długie terminy wpływają negatywnie na zapewnienie obowiązku staranności ciążącego na administracji krajowej przy wykrywaniu i zwalczaniu nieprawidłowości.<sup>31</sup> W glosowanym orzeczeniu TSUE potwierdził swoje dotychczasowe stanowisko<sup>32</sup> co do warunków stosowania dłuższego terminu przedawnienia nieprawidłowości w prawie krajowym, zgodnie z którym prawodawca krajowy musi przestrzegać w tym zakresie zasady proporcjonalności, tak aby stosowanie dłuższego terminu nie wykraczało w sposób oczywisty poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celu, czyli ochrony interesów finansowych UE.<sup>33</sup> Termin przedawnienia powinien być tak określony w prawie krajowym, aby staranny i działający w dobrej wierze organ administracyjny mógł wszcząć postępowanie dotyczące nieprawidłowości naruszającej interesy finansowe UE.<sup>34</sup> W orzecznictwie unijnym podkreślono również, że w celu zapewnienia pewności prawa termin przedawnienia powinien być jednoznacznie ustalony przez prawodawcę unijnego.<sup>35</sup> Zasada pewności prawa wymaga w szczególności, aby terminy te były z góry ustalone, a stosowanie dłuższych terminów „w drodze analogii”, np. z prawa cywilnego,<sup>36</sup> musi być możliwe

<sup>29</sup> Zob. podobnie: wyrok TSUE z dnia 17 września 2014 r., C-341/13, *Cruz Companhia*, ECLI:EU:C:2014:2230, pkt 61.

<sup>30</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 11 czerwca 2015 r., C-52/14, *Pfeifer & Langen*, ECLI:EU:C:2015:381, pkt 67; wyrok w sprawie C-341/13, *Cruz Companhia*, pkt 61.

<sup>31</sup> Wyrok TSUE w połączonych sprawach C-447/20 i C-448/20, *Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)*..., pkt 81.

<sup>32</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-42/24, *Emporiki Serron AE*, pkt 25.

<sup>33</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-341/13, *Cruz Companhia*, pkt 59; wyrok TSUE z dnia 2 marca 2017 r., C-584/15, *Glencore Céréales*, ECLI:EU:C:2017:160, pkt 74 oraz przytoczone tu orzecznictwo.

<sup>34</sup> Wyrok TSUE z dnia 5 maja 2011 r., C-201–202/10, *Ze Fu Fleischhandel GmbH i Vion Trading GmbH v Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, ECLI:EU:C:2011:282; J. Łacny, *Przedawnienie nieprawidłowości naruszających interesy finansowe Unii Europejskiej – wprowadzenie i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 1.05.2011 r.*, C-201–202/10, *Ze Fu Fleischhandel GmbH i Vion Trading GmbH przeciwko Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2018, nr 8, s. 49–57.

<sup>35</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 1970 r., C-41/69, *ACF Chemiefarma NV v Commission of the European Communities*, ECLI:EU:C:1970:71, s. 661, pkt 19 i 20; wyrok TSUE z dnia 14 lipca 1972 r., C-48/69, *Imperial Chemical Industries Ltd v Commission of the European Communities*, ECLI:EU:C:1972:70, s. 619, pkt 47 i 48; wyrok TSUE z dnia 17 października 1991 r., T-26/89, *Henri de Compte v European Parliament*, ECLI:EU:T:1991:54, s. II-781, pkt 68; wyrok TSUE z dnia 15 września 1998 r., T-126/96 i T-127/96, *BFM i EFIM v Commission of the European Communities*, ECLI:EU:T:1998:207, s. II-3437, pkt 67.

<sup>36</sup> Trybunał uznał za zgodne z zasadą proporcjonalności zastosowanie w stosunku do przedawnienia nieprawidłowości 10-letniego oraz 20-letniego terminu przedawnienia z prawa cywilnego. Zob. wyrok TSUE w sprawie C-201–202/10, *Ze Fu Fleischhandel i Vion Trading*, pkt 41; wyrok TSUE z dnia 22 grudnia 2010 r., C-131/10, *Corman SA v Bureau d'intervention et de restitution belge (BIRB)*, ECLI:EU:C:2010:825, pkt 24, 31 i 49; wyrok TSUE z dnia 17 września 2014 r.,



do przewidzenia dla beneficjentów, wobec których mają być zastosowane takie normy.<sup>37</sup> Przeciwna interpretacja prowadziłaby do naruszenia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa unijnego, mających pierwszeństwo stosowania przed regulacjami krajowymi.<sup>38</sup>

Należy w pełni zaakceptować stanowisko TSUE, że interpretacja przepisów unijnych nie może sprowadzać się tylko do zastosowania reguł wykładni logiczno-językowej, lecz także musi uwzględniać cele tych przepisów.<sup>39</sup> Dlatego oceniając zgodność regulacji krajowych z przepisami UE, dotyczącymi zarówno okresu, jak i biegu przedawnienia, należy uwzględnić ich kontekst, a więc konieczność zapewnienia pewności prawnej podmiotom gospodarczym.<sup>40</sup>

Wszystkie przytoczone wyżej argumenty przemawiają za trafnością poglądu TSUE, że dopuszczenie możliwości, aby organy krajowe miały możliwość podjęcia działań w okresie znacznie dłuższym niż przewidziany w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95, mogłoby w pewien sposób zachęcić te organy do beczynności w ściganiu „nieprawidłowości”, jednocześnie narażając podmioty gospodarcze na długi okres niepewności prawnej oraz na niebezpieczeństwo, że po upływie takiego długiego okresu nie będą one już w stanie przedstawić dowodu na zgodność wydatków z prawem.<sup>41</sup>

Należy również w pełni zgodzić się ze stanowiskiem TSUE w zakresie maksymalnego terminu przedawnienia karalności nieprawidłowości. Zgodnie z art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95 upływ terminu przedawnienia następuje najpóźniej w dniu, w którym mija okres odpowiadający podwójnemu terminowi okresu przedawnienia, jeśli do tego czasu właściwy organ władzy nie wymierzył kary. Przepis ten ustanawia zatem bezwzględne ograniczenie czasowe na poziomie krajowym, mające zastosowanie do przedawnienia „karalności” za nieprawidłowość.<sup>42</sup> Zatem jeżeli państwo członkowskie, korzystając z przyznanej autonomii na mocy art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95, przyjmuje dłuższe terminy przedawnienia, np. 5 lat, wówczas automatycznie wydłuża się do 10 lat okres przedawnienia karal-

C-728/21, *Cruz & Companhia Lda v Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)*, ECLI:EU:C:2022:519, pkt 60.

<sup>37</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 5 marca 2019 r., C-349/17, *Eesti Pagar*, ECLI:EU:C:2019:172, pkt 112.

<sup>38</sup> R. Poździk, *Przedawnienie nieprawidłowości w projektach współfinansowanych z funduszy unijnych. Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 maja 2017 r. (II GSK 4503/16)*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2020, vol. 29(3), s. 309.

<sup>39</sup> Wyrok TSUE z dnia 6 października 2015 r., C-59/14, *Ernst Kollmer Fleischimport und -export*, ECLI:EU:C:2015:660, pkt 22 oraz przytoczone tu orzecznictwo.

<sup>40</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-52/14, *Pfeifer & Langen*, pkt 24.

<sup>41</sup> Por. wyrok TSUE w sprawie C-201/10, *Ze Fu Fleischhandel i Vion Trading*, pkt 44 i 45.

<sup>42</sup> Zob. podobnie: wyrok TSUE w sprawie C-52/14, *Pfeifer & Langen*, pkt 63; wyrok TSUE w połączonych sprawach C-447/20 i C-448/20, *Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)*..., pkt 113.

ności. Jak trafnie podkreślił TSUE w glosowanym wyroku, ustanowienie dłuższego terminu przedawnienia niż czteroletni termin przedawnienia przewidziany w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 to nieprzekraczalny termin przedawnienia ustalony na mocy art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95 i należy go obliczać poprzez odniesienie do tego dłuższego terminu przedawnienia.<sup>43</sup> W konsekwencji nieprzekraczalny termin przedawnienia nieprawidłowości upływa w każdym przypadku w dniu, w którym upływa termin równy podwójnemu okresowi tego dłuższego terminu przedawnienia.<sup>44</sup>

W tym miejscu pojawia się wątpliwość, której nie rozważył TSUE w glosowanym orzeczeniu, związana ze stosunkiem art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95 do normy wynikającej z art. 3 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 2988/95, czyli z wydłużeniem okresu przedawnienia do momentu ostatecznego zakończenia programu wieloletniego. Jak już zostało zaznaczone w niniejszej glosie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TSUE przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa UE należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część ów przepis stanowi.<sup>45</sup> Biorąc zatem pod uwagę cele i systematykę całego przepisu art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95, należy przyjąć, że w przypadku programów wieloletnich data zamknięcia tych programów nie może stanowić podstawy do wydłużenia terminu przedawnienia karalności nieprawidłowości ponad podwójny okres ustalony na podstawie art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95 lub biorąc pod uwagę dłuższy termin przedawnienia przyjęty w przepisach krajowych. Ten wniosek odnosi się zarówno do głównego zobowiązania, czyli zwrotu dofinansowania związanego ze stwierdzoną nieprawidłowością, jak i do odsetek.<sup>46</sup> Odsetki stanowią świadczenie kompensacyjne służące odzwierciedleniu aktualnej wartości „szkody” w rozumieniu art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 2988/95 w okresie między datą jej wystąpienia a datą faktycznego jej wyrównania przez beneficjenta poprzez zwrot dofinansowania dotkniętego nieprawidłowością.<sup>47</sup> W konsekwencji także w stosunku do odsetek przedawnienie następuje z chwilą upływu terminów przewidzianych w art. 3 rozporządzenia nr 2988/95 w wypadku, gdy w tym terminie

<sup>43</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-42/24, *Emportiki Serron AE*, pkt 42.

<sup>44</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-584/15, *Glencore Céréales*, pkt 71; wyrok TSUE z dnia 3 września 2015 r., C-383/14, *Sodiaal International*, ECLI:EU:C:2015:541, pkt 33.

<sup>45</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 3 grudnia 2009 r., C-433/08, *Yaesu Europe*, ECLI:EU:C:2009:750, pkt 13; wyrok TSUE z dnia 19 lipca 2012 r., C-112/11, *ebookers.com Deutschland*, ECLI:EU:C:2012:487, pkt 12; wyrok TSUE z dnia 22 listopada 2012 r., C-219/11, *Brain Products*, ECLI:EU:C:2012:742, pkt 13; wyrok TSUE z dnia 20 listopada 2014 r., C-40/14, *Utopia*, ECLI:EU:C:2014:2389, pkt 27.

<sup>46</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-584/15, *Glencore Céréales*, pkt 33.

<sup>47</sup> Zob. opinia Rzecznika Generalnego Manuela Camposa Sáncheza-Bordony z dnia 8 września 2016 r. w sprawie *Glencore Céréales France v Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)*, ECLI:EU:C:2016:655, pkt 51 i 60.

właściwy organ, mimo że zażądał zwrotu dofinansowania, nie wydał żadnej decyzji w przedmiocie tych odsetek.

Reasumując, organ ma obowiązek przyjęcia środków administracyjnych (np. decyzji zwrotowej) mających na celu odzyskanie nienależnie przyznanej korzyści ekonomicznej z funduszy UE w nieprzekraczalnym terminie przewidzianym w art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95,<sup>48</sup> z uwzględnieniem programów wieloletnich.<sup>49</sup> Taka interpretacja stanowi równowagę między koniecznością zabezpieczenia interesów finansowych UE a zapewnieniem pewności prawa dla podmiotów gospodarczych. Podmioty te powinny bowiem być w stanie określić, które z dokonywanych przez nie czynności można uznać za ostateczne, a które mogą być jeszcze przedmiotem dochodzenia w celu zwrotu dofinansowania z funduszy unijnych.<sup>50</sup>

### NIEZGODNOŚĆ ART. 66A UST. 1 U.O.F.P. Z ART. 3 UST. 1 AKAPIT PIERWSZY ROZPORZĄDZENIA NR 2988/95

Interpretacja prawa unijnego przyjęta w ramach głosowanego wyroku TSUE będzie mieć bezpośredni wpływ na stosowanie art. 66a u.o.f.p. Na wstępie należy nawiązać do tła historycznego związanego z wejściem w życie w dniu 2 września 2017 r. tego przepisu na mocy art. 11 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw.<sup>51</sup> W uzasadnieniu projektu tej nowelizacji<sup>52</sup> wskazano, że nowa regulacja uwzględnia

<sup>48</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-584/15, *Glencore Céréales*, pkt 53.

<sup>49</sup> Analogiczne stanowisko przyjęły polskie sądy administracyjne, bazując na wykładni przyjętej w ramach głosowanego orzeczenia Trybunału. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 11 września 2025 r. (VIII SA/Wa 490/25) oraz Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 14 maja 2025 r. (I GSK 137/25) wskazały na wewnętrzną systematykę art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95, gdzie maksymalny okres przedawnienia zawarty jest w ostatnim akapicie wyżej wskazanej regulacji. W ocenie sądów krajowych zatem po każdym przerwaniu okres przedawnienia biegnie na nowo, a upływ terminu przedawnienia następuje najpóźniej w dniu, w którym mija okres odpowiadający podwójnemu terminowi okresu przedawnienia (tj. 8 lat), jeśli do tego czasu właściwy organ władzy nie wymierzył kary. Naczelny Sąd Administracyjny wyjaśnił, że nie do przyjęcia na gruncie art. 3 ust. 1 akapit drugi w zw. z art. 3 ust. 1 akapitem czwartym rozporządzenia nr 2988/95 jest wykładnia, iż w przypadku programów wieloletnich nie stosuje się maksymalnego terminu przedawnienia odpowiadającego podwójnemu podstawowemu terminowi okresu przedawnienia (jeśli do tego czasu właściwy organ władzy nie wymierzył kary). Nie dotyczy to przypadków, w których postępowanie administracyjne zostało zawieszone zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95.

<sup>50</sup> Zob. wyrok TSUE C-52/14, *Pfeifer & Langen*, pkt 24 oraz przytoczone tu orzecznictwo.

<sup>51</sup> Dz.U. 2017, poz. 1475.

<sup>52</sup> Sejm RP, VIII kadencja, Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw z projektami aktów wykonawczych, 13.06.2017, Druk nr 1636.

uwagi zgłaszane przez instytucje krajowe w zakresie konieczności ustalenia okresu przedawnienia oraz terminu rozpoczęcia biegu przedawnienia. Przed wejściem w życie nowych przepisów pojawiła się niepewność prawna co do długości terminu przedawnienia nieprawidłowości.<sup>53</sup> W orzecznictwie polskich sądów administracyjnych ukształtował się trafny pogląd, że Polska skorzystała z wydłużenia okresu przedawnienia zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95 poprzez zastosowanie w art. 67 u.o.f.p. odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.<sup>54</sup> Sądy jednak błędnie określały koniec roku kalendarzowego jako początek biegu terminu przedawnienia, zamiast przyjąć za ten początek moment wystąpienia nieprawidłowości zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95.<sup>55</sup> Natomiast wejście w życie przepisu art. 66a u.o.f.p. zamiast zwiększyć pewność prawną, wprowadziło niestety regulację niezgodną z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95, co znalazło potwierdzenie w uzasadnieniu głosowanego wyroku. Polskie rozwiązanie prawne wiąże bowiem początek biegu przedawnienia nieprawidłowości nie z momentem jej popełnienia, lecz z momentem, w którym decyzja zwrotowa<sup>56</sup> stała się ostateczna lub z momentem wypłaty salda<sup>57</sup> bądź wypłaty salda końcowego, w zależności od tego, który z tych terminów nastąpi później. Bez żadnych wątpliwości takie ukształtowanie przepisu krajowego modyfikuje początek biegu przedawnienia nieprawidłowości, co zgodnie ze stanowiskiem TSUE jest niezgodne z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95. Ponadto, poprzez zastosowanie alternatywy rozłącznej, a także uzależnienie rozpoczęcia biegu przedawnienia od aktywności instytucji krajowych, prawodawca krajowy naruszył zasadę pewności prawnej, gdyż beneficjenci nie mogą w sposób jednoznaczny ustalić, kiedy rozpocznie się bieg terminu przedawnienia nieprawidłowości. W konsekwencji nie jest możliwe ustalenie, po jakim czasie nastąpi przedawnienie nieprawidłowości.<sup>58</sup> Zasada pewności prawa znajduje odzwierciedlenie w zasadzie ochrony uzasadnionych oczekiwań i z jednej strony wymaga, aby zasady wynikające z prawa unijnego lub krajowego (np. dotyczące terminu przedawnienia) były jasne i precyzyjne, a z drugiej – aby ich stosowanie było przewidywalne dla adresatów przepisów prawa.<sup>59</sup>

<sup>53</sup> Zob. szerzej: R. Poździk, *Przedawnienie nieprawidłowości w projektach...*, s. 305.

<sup>54</sup> T.j. Dz.U. 2025, poz. 111. Por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 lutego 2018 r., V SA/Wa 1166/17; R. Poździk, *Przedawnienie nieprawidłowości w projektach...*, s. 304–305.

<sup>55</sup> Zob. wyrok NSA z dnia 18 maja 2017 r. II GSK 4503/16, CBOSA.

<sup>56</sup> Decyzja wydana podstawie art. 207 ust. 9 u.o.f.p.

<sup>57</sup> Art. 100 ust. 1 rozporządzenia ogólnego.

<sup>58</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-52/14, *Pfeifer & Langen*, pkt 24.

<sup>59</sup> Wyrok TSUE z dnia 15 lutego 1996 r., C-63/93, *Duffi in.*, ECLI:EU:C:1996:51, pkt 20; wyrok TSUE z dnia 11 września 2019 r., C-676/17, *Călin*, ECLI:EU:C:2019:700, pkt 50.

## ZASADA PIERWSZEŃSTWA STOSOWANIA PRAWA UNII EUROPEJSKIEJ

Trybunał w uzasadnieniu głosowanego wyroku nie zakwestionował dłuższego terminu przedawnienia nieprawidłowości przyjętego na poziomie krajowym. Jednocześnie trafnie przyjął, że państwa członkowskie nie mają możliwości modyfikacji początku biegu terminu przedawnienia na poziomie przepisów krajowych. W razie zaistnienia kolizji przepisów krajowych z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 TSUE pozostawia do rozstrzygnięcia sądu krajowego, jak zapewnić zgodność z prawem UE, tj. poprzez wykładnię zgodną z prawem UE lub poprzez odstąpienie od stosowania całości lub części przepisów krajowych.<sup>60</sup>

Mając na uwadze powyższe, należy ustalić sposób uwzględnienia na poziomie krajowym wykładni TSUE przyjętej w ramach głosowanego wyroku. Polskie sądy i organy administracji w celu doprowadzenia do zgodności art. 66a ust. 1 u.o.f.p. z przepisami unijnymi powinny odstąpić od jego stosowania i w tym zakresie zastosować bezpośrednio skuteczny art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95. Pozostaje do wyjaśnienia wątpliwość, czy odstąpienie powinno dotyczyć całego art. 66a ust. 1 u.o.f.p., czy też tylko jego części w zakresie odmiennego uregulowania początku biegu przedawnienia.

Wspomniana wcześniej reguła *Simmenthal* nakazuje krajowym organom administracji oraz sądom pominąć przepis prawa krajowego, który prowadzi do sprzeczności regulacji krajowej z prawem unijnym. Pominiecie przepisu prawa krajowego oznacza, że nie może on stanowić podstawy prawnej decyzji o nałożeniu kary czy orzeczenia sądowego. Zgodnie ze stanowiskiem TSUE w sprawie *Link Logistic N&N*<sup>61</sup> nie jest dopuszczalne zastosowanie przepisu krajowego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy miałyby to prowadzić do rezultatu sprzecznego z prawem UE. Przepisy unijne działają bowiem w charakterze „tarczy” dla podmiotów indywidualnych (np. beneficjentów pomocy UE), chroniąc je przed sprzecznymi z nimi przepisami krajowymi i zasadami działania państwa członkowskiego i jego organów.

Sąd krajowy jest zobowiązany do uwzględnienia z urzędu niezgodności przepisów krajowych ze standardem unijnym, potwierdzonej w ramach głosowanego wyroku. Zatem sąd z urzędu powinien uwzględnić przepis art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95, stosując formułę przyjętą przez TSUE w sprawie *Peterbroeck*.<sup>62</sup> Należy podkreślić, że nie tylko sądy, lecz również wszystkie insty-

<sup>60</sup> Wyrok TSUE w sprawie C-42/24, *Emporiki Serron AE*, pkt 35.

<sup>61</sup> Wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r., C-384/17, *Dooel Uvoz-Izvoz Skopje Link Logistic N&N v Budapest Rendőrfőkapitánya*, ECLI:EU:C:2018:810, pkt 62.

<sup>62</sup> Wyrok TSUE z dnia 14 grudnia 1995 r., C-312/93, *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS przeciwko państwu belgijskiemu*, ECLI:EU:C:1995:437, pkt 12–20.



tucje krajowe powinny zastosować się do wiążącej wykładni przyjętej przez TSUE w głosowanym wyroku. Krajowe organy administracyjne mają zarówno ogólny obowiązek respektowania prawa unijnego zgodnie z tzw. formułą *Costanzo*,<sup>63</sup> jak i obowiązek usuwania bezprawnych skutków naruszeń prawa UE.<sup>64</sup>

Dotychczas polskie sądy administracyjne,<sup>65</sup> wykorzystując wykładnię przyjętą w ramach głosowanego wyroku TSUE, potwierdziły sprzeczność art. 66a ust. 1 u.o.f.p. z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95. Jednocześnie sądy krajowe odstąpiły w całości od zastosowania tego przepisu. Odnosząc się do głosowanego wyroku TSUE, sądy trafnie zwróciły uwagę, że przepisy krajowe nie mogą przewidywać, iż okres przedawnienia rozpoczyna się od innego momentu niż popełnienie nieprawidłowości. Ponadto Naczelny Sąd Administracyjny potwierdził, że głosowany wyrok TSUE wywołuje skutek *ex tunc* (wstecz), czyli dokonuje wiążącej wykładni art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95 od chwili rozpoczęcia jego obowiązywania.<sup>66</sup> W konsekwencji, z uwagi na niedopuszczalną modyfikację w treści art. 66a ust. 1 u.o.f.p. momentu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia, decyzja administracyjna organu krajowego podlega uchynieniu z powodu przyjęcia jako daty początku biegu terminu przedawnienia np. momentu zamknięcia programu.<sup>67</sup> Sądy administracyjne prawidłowo orzekły, że upływ terminu przedawnienia uniemożliwia dochodzenie zwrotu i czyni postępowanie w sprawie zwrotu bezprzedmiotowym.<sup>68</sup> Naczelny Sąd Administracyjny podkreślił również, że w treści głosowanego wyroku TSUE wykluczono dopuszczalność uregulowań krajowych, takich jak te przyjęte w art. 66a ust. 1 u.o.f.p. W tym kontekście przepis krajowy, zakładający tego rodzaju rozwiązanie, nie może stanowić podstawy określenia praw lub obowiązków jednostki (np. beneficjenta pomocy UE).<sup>69</sup> W konsekwencji sądy krajowe przyjęły stanowisko, że niezgodność regulacji krajowych z przepisami unijnymi zobowiązuje organ administracji publicznej oraz sąd do odmowy w całości zastosowania art. 66a ust. 1 u.o.f.p. i do zastosowania bezpośrednio skutecznego art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95.<sup>70</sup>

<sup>63</sup> Wyrok TSUE z dnia 22 czerwca 1989 r., C-103/88, *Fratelli Costanzo*, ECLI:EU:C:1989:256, pkt 31.

<sup>64</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 10 marca 2022 r., C-177/20, „*Grossmania*” *Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató v. Vas Megyei Kormányhivatal*, ECLI:EU:C:2022:175, pkt 63.

<sup>65</sup> Zob. wyrok NSA z dnia 28 października 2025 r., I GSK 1472/22, CBOSA; wyrok NSA z dnia 14 maja 2025 r., I GSK 137/25; wyrok NSA z dnia 5 czerwca 2025 r., I GSK 214/25, CBOSA; wyrok NSA z dnia 24 czerwca 2025 r., I GSK 107/22, CBOSA; wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 3 czerwca 2025 r., I SA/Bd 201/25, CBOSA; wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 września 2025 r., VIII SA/Wa 490/25, CBOSA.

<sup>66</sup> Wyrok NSA z dnia 5 czerwca 2025 r., I GSK 214/25, CBOSA.

<sup>67</sup> Wyrok NSA z dnia 24 czerwca 2025 r., I GSK 107/22, CBOSA.

<sup>68</sup> Wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 września 2025 r., VIII SA/Wa 490/25, CBOSA.

<sup>69</sup> Wyrok NSA z dnia 28 października 2025 r., I GSK 1472/22, CBOSA.

<sup>70</sup> Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 3 czerwca 2025 r., I SA/Bd 201/25, CBOSA.

Rozważania przeprowadzone w treści tej glosy potwierdzają, że art. 66a ust. 1 u.o.f.p. jest sprzeczny z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 w zakresie sposobu określenia początku biegu przedawnienia. Ponadto ust. 1 i 2 art. 3 rozporządzenia nr 2988/95 są wystarczająco bezwarunkowe i precyzyjne, aby można się było na nie powoływać przed organami i sądami krajowymi. Przepisy te wywołują bezpośredni skutek w krajowych porządkach prawnych, bez konieczności przyjmowania przez organy krajowe przepisów wykonawczych.<sup>71</sup>

Zanim dojdzie do zastosowania zasady pierwszeństwa prawa unijnego, zasada wykładni zgodnej (prounijnej) wymaga, aby zarówno sądy krajowe, jak i organy administracji publicznej czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, aby zapewnić prawu unijnemu pełną skuteczność.<sup>72</sup> Jednak w analizowanym zakresie nie będzie wystarczające zastosowanie wykładni art. 66a ust. 1 u.o.f.p. zgodnej z regułami interpretacyjnymi przyjętymi przez TSUE w glosowanym wyroku.

Trybunał w sprawie *NE v Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld*<sup>73</sup> uzupełnił wspomnianą wcześniej regułę *Simmenthal* o obowiązek odmowy zastosowania przepisu prawa krajowego (wyodrębnionej jednostki redakcyjnej) tylko w zakresie takiej sprzeczności, czyli częściowo, a nie każdorazowo w całości. W związku z powyższym należy uznać, że w analizowanej kwestii bardziej zasadne byłoby przyjęcie stanowiska o możliwości utrzymania dłuższego pięcioletniego krajowego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 66a ust. 1 u.o.f.p., zgodnie z przyznaną autonomią na mocy art. 3 ust. 3 rozporządzenia nr 2988/95, przy jednoczesnym usunięciu sprzeczności z prawem unijnym w zakresie początku biegu przedawnienia. Zatem jako podstawę oceny, czy nastąpiło przedawnienie nieprawidłowości, sądy administracyjne i właściwe instytucje powinny w swoich rozstrzygnięciach zastosować art. 66a ust. 1 u.o.f.p., ale tylko w zakresie dłuższego pięcioletniego terminu, a w pozostałym zakresie zastosować bezpośrednio skuteczny art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95.<sup>74</sup> W konsekwencji w Polsce będzie można utrzymać pięcioletni termin przedawnienia liczony od dnia wystąpienia nieprawidłowości.

<sup>71</sup> Por. wyrok TSUE w połączonych sprawach C-447/20 i C-448/20, *Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)*...

<sup>72</sup> Wyrok TSUE z dnia 24 stycznia 2012 r., C-282/10, *Maribel Dominguez v Centre informatique du Centre Ouest Atlantique i Préfet de la région Centre*, ECLI:EU:C:2012:33, pkt 93.

<sup>73</sup> Zob. wyrok TSUE z dnia 8 marca 2022 r., C-205/20, *NE v Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld*, ECLI:EU:C:2022:168, pkt 40 i 57.

<sup>74</sup> Przed wejściem w życie art. 66a u.o.f.p. w orzecznictwie polskich sądów administracyjnych zostało ugruntowane stanowisko co do możliwości bezpośredniego stosowania art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95 w krajowych sprawach zwrotowych. Zob. wyrok NSA z dnia 27 lutego 2019 r., I GSK 744/18; wyrok NSA z dnia 16 października 2019 r., I GSK 1537/18; wyrok NSA z dnia 4 grudnia 2019 r., I GSK 1573/18, CBOSA; wyrok NSA z dnia 28 maja 2020 r., I GSK 1909/19, CBOSA; wyrok NSA z dnia 26 listopada 2020 r., I GSK 379/18, CBOSA; wyrok NSA z dnia 21 września 2022 r., I GSK 2864/18, CBOSA.

## PODSUMOWANIE

Głosowane orzeczenie TSUE potwierdza, że przyjmując przepisy krajowe w dziedzinach objętych regulacjami unijnymi, państwa członkowskie nie mogą swobodnie zmieniać pojęć czy instytucji prawnych określonych w tych przepisach ani nadużywać przyznanej im autonomii regulacyjnej. Trybunał prawidłowo orzekł, że w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 prawodawca unijny przyjął, iż moment wystąpienia nieprawidłowości stanowi początek terminu przedawnienia. Państwa członkowskie nie mogą dokonywać w tym zakresie żadnej modyfikacji w przepisach krajowych. W razie wystąpienia naruszenia tego standardu unijnego pierwszeństwo zastosowania mają normy wynikające z art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95. Normy określone w tym przepisie spełniają warunki bezpośredniego skutku i mogą być podstawą rozstrzygnięcia przez organy i sądy krajowe w sprawach dotyczących nieprawidłowości i związanego z tym obowiązku zwrotu dofinansowania unijnego.

Trybunał w uzasadnieniu głosowanego orzeczenia potwierdził, że organy krajowe są zobowiązane uwzględnić przyjętą przez sądy unijne wykładnię art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 w trakcie rozstrzygania spraw krajowych. W razie wystąpienia sprzeczności przepisów krajowych ze standardem wynikającym z rozporządzenia nr 2988/95 konieczna jest odmowa zastosowania przepisu prawa krajowego w celu zagwarantowania skuteczności przepisów unijnych. Może to prowadzić do przedawnienia nieprawidłowości z uwagi na pominięcie regulacji krajowych przewidujących inny niż wystąpienie nieprawidłowości moment rozpoczęcia biegu jej przedawnienia. W zakresie art. 66a ust. 1 u.o.f.p. można przyjąć, że nie jest konieczna odmowa zastosowania tego przepisu prawa krajowego w całości – rozumianego jako pewna spójna, cała jednostka redakcyjna tekstu aktu prawnego. Dzięki temu będzie możliwe utrzymanie dłuższego pięcioletniego terminu, liczonego od dnia popełnienia nieprawidłowości, czyli zastosowanie art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95 wraz z fragmentem art. 66a ust. 1 u.o.f.p. Ponadto głosowany wyrok TSUE może skutkować wzruszeniem zakończonych już spraw administracyjnych i sądowych dotyczących zwrotu dofinansowania UE.<sup>75</sup>

W uzasadnieniu głosowanego wyroku TSUE potwierdził również, że zgodnie z art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95 upływ terminu przedawnienia następuje najpóźniej w dniu, w którym mija okres odpowiadający podwójnemu terminowi okresu przedawnienia, jeśli do tego czasu właściwy organ władzy nie wymierzył kary. Przepis ten ustanawia zatem bezwzględne ograniczenie czasowe na poziomie krajowym, mające zastosowanie do przedawnienia „karalności” za

<sup>75</sup> Dotychczas przed polskimi sądami administracyjnymi były dwie nieudane próby wznowienia takich postępowań. Zob. postanowienie NSA z dnia 5 listopada 2025 r., I GSK 1376/25; postanowienie WSA w Krakowie z dnia 17 października 2025 r., I SA/Kr 653/25.

nieprawidłowość. Nieprzekraczalny termin przedawnienia nieprawidłowości upływa zatem w każdym przypadku w dniu, w którym upływa termin równy podwójnemu okresowi tego dłuższego terminu przedawnienia. W przypadku programów wieloletnich data zamknięcia tych programów nie może stanowić podstawy do wydłużenia terminu przedawnienia karalności nieprawidłowości ponad podwójny okres ustalony na podstawie art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 2988/95 lub w stosunku do dłuższego terminu przyjętego w przepisach krajowych.

## BIBLIOGRAFIA

### Literatura

- Brysiewicz K., *Zwrot środków z funduszy unijnych*, Warszawa 2024.
- Karwatowicz G., *Sądowoadministracyjna kontrola korekty finansowej za nieprawidłowe wykorzystanie lub pobranie środków przez beneficjentów Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Unii Europejskiej*, Sosnowiec 2022.
- Karwatowicz G., Zawisłańska A., *Korekty finansowe za naruszenie zamówień publicznych w projektach unijnych*, Wrocław 2013.
- Krzykowski P., *Nieprawidłowości przy realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych w perspektywie finansowej 2014–2020*, Olsztyn 2016.
- Łacny J., *Przedawnienie nieprawidłowości naruszających interesy finansowe Unii Europejskiej – wprowadzenie i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 1.05.2011 r., C-201–202/10, Ze Fu Fleischhandel GmbH i Vion Trading GmbH przeciwko Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2018, nr 8.
- Mączyński D., *Bezpośredni wpływ orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej na stanowienie prawa podatkowego w Polsce (wstęp do badań)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2019, vol. 81(3). DOI: <https://doi.org/10.14746/rpeis.2019.81.3.2>
- Poźdźik R., *Przedawnienie nieprawidłowości w projektach współfinansowanych z funduszy unijnych. Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 maja 2017 r. (II GSK 4503/16)*, „Studia Iuridica Lublinensia” 2020, vol. 29(3). DOI: <https://doi.org/10.17951/sil.2020.29.3.301-311>
- Poźdźik R., *Wpływ przedawnienia nieprawidłowości w projektach współfinansowanych z funduszy UE na możliwość orzeczenia obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46 § 1 k.k.*, „Prokuratura i Prawo” 2025, nr 5.
- Poźdźik R., *Zasady wdrażania funduszy unijnych w latach 2014–2020*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2014, nr 12.
- Skubisz R., *Terytorialne ograniczenie przeniesienia podmiotowych praw własności intelektualnej a ich wyczerpanie w prawie Unii Europejskiej (z perspektywy prawa polskiego)*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2025, vol. 87(4). DOI: <https://doi.org/10.14746/rpeis.2025.87.4.03>

## Miscellaneous

Sejm RP, VIII kadencja, Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw z projektami aktów wykonawczych, 13.06.2017, Druk nr 1636.

## Akty prawne

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.Urz. L 231/159, 30.06.2021).

Rozporządzenie Rady (WE, EURATOM) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich (Dz.Urz. L 312/1, 23.12.1995).

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. C 115/47, 9.05.2008).

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. 2025, poz. 111).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009, nr 157, poz. 1240, z późn. zm.).

Ustawa z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017, poz. 1475).

## Orzecznictwo

Opinia Rzecznika Generalnego Manuela Camposa Sáncheza-Bordony z dnia 8 września 2016 r. w sprawie *Glencore Céréales France v Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)*, ECLI:EU:C:2016:655.

Postanowienie NSA z dnia 5 listopada 2025 r., I GSK 1376/25.

Postanowienie WSA w Krakowie z dnia 17 października 2025 r., I SA/Kr 653/25.

Wyrok NSA z dnia 18 maja 2017 r. II GSK 4503/16, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 27 lutego 2019 r., I GSK 744/18.

Wyrok NSA z dnia 16 października 2019 r., I GSK 1537/18.

Wyrok NSA z dnia 4 grudnia 2019 r., I GSK 1573/18, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 28 maja 2020 r., I GSK 1909/19, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 26 listopada 2020 r., I GSK 379/18, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 21 września 2022 r., I GSK 2864/18, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 27 kwietnia 2023 r., I GSK 408/19.

Wyrok NSA z dnia 17 maja 2023 r., I GSK 884/19.

Wyrok NSA z dnia 11 kwietnia 2024 r., I GSK 1604/23.

Wyrok NSA z dnia 14 czerwca 2024 r., I GSK 1350/20.

Wyrok NSA z dnia 27 czerwca 2024 r., I GSK 1825/20.

Wyrok NSA z dnia 14 maja 2025 r., I GSK 137/25.

Wyrok NSA z dnia 5 czerwca 2025 r., I GSK 214/25, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 24 czerwca 2025 r., I GSK 107/22, CBOSA.

Wyrok NSA z dnia 28 października 2025 r., I GSK 1472/22, CBOSA.



- Wyrok TSUE z dnia 15 lipca 1970 r., C-41/69, *ACF Chemiefarma NV v Commission of the European Communities*, ECLI:EU:C:1970:71.
- Wyrok TSUE z dnia 14 lipca 1972 r., C-48/69, *Imperial Chemical Industries Ltd v Commission of the European Communities*, ECLI:EU:C:1972:70.
- Wyrok TSUE z dnia 9 marca 1978 r., C-106/77, *Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal*, ECLI:EU:C:1978:49.
- Wyrok TSUE z dnia 22 czerwca 1989 r., C-103/88, *Fratelli Costanzo*, ECLI:EU:C:1989:256.
- Wyrok TSUE z dnia 14 grudnia 1995 r., C-312/93, *Peterbroeck, Van Campenhout & Cie SCS przeciwko państwu belgijskiemu*, ECLI:EU:C:1995:437.
- Wyrok TSUE z dnia 15 lutego 1996 r., C-63/93, *Duff i in.*, ECLI:EU:C:1996:51.
- Wyrok TSUE z dnia 15 września 1998 r., T-126/96 i T-127/96, *BFM i EFIM v Commission of the European Communities*, ECLI:EU:T:1998:207.
- Wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2004 r., *Handlbauer*, C-278/02, ECLI:EU:C:2004:388.
- Wyrok TSUE z dnia 29 stycznia 2009 r., C-279/07, *Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb et al.*, ECLI:EU:C:2009:38.
- Wyrok TSUE z dnia 4 czerwca 2009 r., C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV i Vodafone Libertel NV v Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*, ECLI:EU:C:2009:343.
- Wyrok TSUE z dnia 3 grudnia 2009 r., C-433/08, *Yaesu Europe*, ECLI:EU:C:2009:750.
- Wyrok TSUE z dnia 28 października 2010 r., *SGS Belgium i in.*, C-367/09, ECLI:EU:C:2010:648.
- Wyrok TSUE z dnia 22 grudnia 2010 r., C-131/10, *Corman SA v Bureau d'intervention et de restitution belge (BIRB)*, ECLI:EU:C:2010:825.
- Wyrok TSUE z dnia 5 maja 2011 r., C-201–202/10, *Ze Fu Fleischhandel GmbH i Vion Trading GmbH v Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, ECLI:EU:C:2011:282.
- Wyrok TSUE z dnia 24 stycznia 2012 r., C-282/10, *Maribel Dominguez v Centre informatique du Centre Ouest Atlantique i Préfet de la région Centre*, ECLI:EU:C:2012:33.
- Wyrok TSUE z dnia 19 lipca 2012 r., C-112/11, *ebookers.com Deutschland*, ECLI:EU:C:2012:487.
- Wyrok TSUE z dnia 22 listopada 2012 r., C-219/11, *Brain Products*, ECLI:EU:C:2012:742.
- Wyrok TSUE z dnia 17 września 2014 r., C-341/13, *Cruz Companhia*, ECLI:EU:C:2014:2230.
- Wyrok TSUE z dnia 17 września 2014 r., C-728/21, *Cruz & Companhia Lda v Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP)*, ECLI:EU:C:2022:519.
- Wyrok TSUE z dnia 20 listopada 2014 r., C-40/14, *Utopia*, ECLI:EU:C:2014:2389.
- Wyrok TSUE z dnia 18 grudnia 2014 r., C-599/13, *Somvao*, ECLI:EU:C:2014:2462.
- Wyrok TSUE z dnia 11 czerwca 2015 r., C-52/14, *Pfeifer & Langen*, ECLI:EU:C:2015:381.
- Wyrok TSUE z dnia 3 września 2015 r., C-89/14, *A2A*, ECLI:EU:C:2015:537.
- Wyrok TSUE z dnia 3 września 2015 r., C-383/14, *Sodiaal International*, ECLI:EU:C:2015:541.
- Wyrok TSUE z dnia 6 października 2015 r., C-59/14, *Ernst Kollmer Fleischimport und -export*, ECLI:EU:C:2015:660.
- Wyrok TSUE z dnia 26 maja 2016 r., C-260/14 i C-261/14, *Județul Neamț i Județul Bacău*, ECLI:EU:C:2016:360.
- Wyrok TSUE z dnia 2 marca 2017 r., C-584/15, *Glencore Céréales*, ECLI:EU:C:2017:160.
- Wyrok TSUE z dnia 4 października 2018 r., C-384/17, *Dooel Uvoz-Izvoz Skopje Link Logistic N&N v Budapest Rendőrfőkapitánya*, ECLI:EU:C:2018:810.
- Wyrok TSUE z dnia 5 marca 2019 r., C-349/17, *Eesti Pagar*, ECLI:EU:C:2019:172.
- Wyrok TSUE z dnia 24 czerwca 2019 r., C-573/17, *Popławski II*, ECLI:EU:C:2019:530.
- Wyrok TSUE z dnia 11 września 2019 r., C-676/17, *Călin*, ECLI:EU:C:2019:700.
- Wyrok TSUE z dnia 8 marca 2022 r., C-205/20, *NE v Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld*, ECLI:EU:C:2022:168.

- Wyrok TSUE z dnia 10 marca 2022 r., C-177/20, „Grossmania” *Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató v. Vas Megyei Kormányhivatal*, ECLI:EU:C:2022:175.
- Wyrok TSUE z dnia 7 kwietnia 2022 r., C-447/20 i C-448/20, *Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP) v. LM (C-447/20), BD, Autoridade Tributária e Aduaneira*, ECLI:EU:C:2022:265.
- Wyrok TSUE z dnia 8 maja 2024 r., C-734/22, *Republik Österreich v. GM*, ECLI:EU:C:2024:395.
- Wyrok TSUE z dnia 6 lutego 2025 r., C-42/24, *Emporiki Serron AE v. Ypourgos Anaptyxis kai Ependyseon*, ECLI:EU:C:2025:56.
- Wyrok WSA w Łodzi z dnia 23 kwietnia 2014 r., III SA/Łd 169/19.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 8 lutego 2018 r., V SA/Wa 1166/17.
- Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2018 r., III SA/Gd 772/18.
- Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 25 marca 2019 r., I SA/Sz 536/18.
- Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 29 maja 2019 r., III SA/Gl 228/19.
- Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 3 czerwca 2025 r., I SA/Bd 201/25, CBOSA.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 września 2025 r., VIII SA/Wa 490/25, CBOSA.

#### ABSTRAKT

Głosowane orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczy wyjaśnienia wątpliwości prawnej co do możliwości modyfikacji przez państwa członkowskie w przepisach krajowych początku biegu terminu przedawnienia nieprawidłowości określonego w art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95. W uzasadnieniu głosowanego wyroku Trybunał trafnie przyjął, że w przepisach krajowych dopuszczalne jest jedynie wydłużenie terminu przedawnienia w stosunku do terminu przewidzianego w przepisach rozporządzenia nr 2988/95, z wyłączeniem wszelkich zmian momentu rozpoczęcia biegu tego terminu. Zatem ustawodawca polski, wprowadzając na podstawie art. 66a ust. 1 ustawy o finansach publicznych modyfikację w zakresie początku biegu przedawnienia poprzez powiązanie go z zamknięciem salda programu lub wydaniem ostatecznej decyzji o zwrocie, naruszył przepisy art. 3 ust. 3 w zw. z ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 2988/95. Sądy krajowe i organy administracji w celu doprowadzenia do zgodności art. 66a ust. 1 ustawy o finansach publicznych z przepisami unijnymi powinny co najmniej częściowo odstąpić od jego stosowania i w tym zakresie zastosować bezpośrednio skuteczny art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 2988/95.

**Słowa kluczowe:** projekty unijne; nieprawidłowość; okres przedawnienia; zasada pierwszeństwa stosowania prawa Unii Europejskiej